

Intelligente netten en de processie van Echternach

Op 23 mei is het eindrapport van de in oktober 2009 door toenmalig EZ-minister Van der Hoeven ingestelde Taskforce Intelligente Netten gepubliceerd. Het rapport bevat een achttal aanbevelingen voor vervolgstappen met betrekking tot de ontwikkeling van intelligente netten in Nederland. Onduidelijk is daarbij wat het ministerie ertoe gebracht heeft om te kiezen voor het begrip 'intelligente netten' in de naam van de Taskforce. Ook in het Nederlands wordt de term 'smart grids' immers steeds gangbaarder. En had het dan ook geen 'taakgroep' in plaats van een taskforce moeten zijn?

Door
Han Slootweg

De Taskforce was met vertegenwoordigers van commerciële energiebedrijven, kennisinstituten, leveranciers van ICT en netbeheerders zeer breed samengesteld. Gezien de veelzijdigheid en complexiteit van het thema intelligente netten is dit weliswaar een must, maar de ervaring leert dat een brede blik niet altijd bijdraagt aan de diepgang en evenmin aan de voortgang. Het is in dat licht een compliment waard dat de Taskforce in zo'n anderhalf jaar een discussiedocument en een eindrapport het licht heeft doen zien. En daarbij ook nog kans heeft gezien het discussiedocument met een veelheid aan partijen te bespreken in een uitgebreide consultatieronde en op een druk bezocht symposium in januari van dit jaar. Het is evenzeer een compliment waard dat het Ministerie van EL&I (destijds nog EZ) het heeft aangedurfd om een breed samengestelde Taskforce in te stellen met leden van allerlei plimage en vervolgens in anderhalf jaar heeft weten te komen tot een afronding van de activiteiten.

Zonder aan de bovenstaande waardering te willen afdoen, toch een kritische kanttekening bij het eindrapport van de Taskforce. Gewoonlijk ontstaan in een traject als dit naarmate de tijd verstrijkt meer focus en scherpte. Het onderwerp wordt gaandeweg afgebakend en ingekaderd, waarna ter afronding concrete aanbevelingen en actiepunten worden geformuleerd. Bij de Taskforce Intelligente Netten lijkt echter het omgekeerde het geval te zijn. In het discussiedocument worden grondige analyses gepresenteerd van de samenhang van het thema intelligente netten met een veelheid aan andere onderwerpen. De relatie met de bredere thematiek van de transitie naar een duurzame energievoorziening en van het reguleringskader zoals dat geldt voor de netbeheerders wordt verkend. De rolverdeling tussen netbeheerders en commerciële energiemarktpartijen en de door laatstgenoemden gehanteerde beprijzingsmodellen komen aan de orde. Ook is er aandacht voor de noodzaak te komen tot een fundamentele ICT-architectuur als randvoorwaarde voor de totstandkoming van intelligente netten.

Het discussiedocument wekte aldus de hoop en de verwachting dat in het eindrapport concrete wegen gewezen zouden worden in deze dilemma's en een koers zou worden uitgezet om vooruit te komen. Dit blijkt echter niet of nauwelijks het geval. De aanbevelingen in het eindrapport hebben een hoog open-deurgehalte. Wat te denken van aanbeveling 4, "Heb oog voor de complexe interactie tussen overheid en markt en tussen marktpartijen onderling" of aanbeveling 7 "De internationale dimensie is bij alle activiteiten relevant"? Het lijkt in het huidige tijdsgewricht vrijwel onmogelijk om onderwerpen te bedenken waarvoor dergelijke aanbevelingen *niet* zouden gelden. Wat deze gemeenplaatsen bijdragen aan de doorbraak van intelligente netten in Nederland en op welke wijze ze voortbouwen op het eerder gepubliceerde, breed ingezette en diepgravende discussiedocument blijft onduidelijk. Verder worden de resultaten van de uitgebreide consultatieronde afgedaan met een weinig zeggend lijstje van acht punten, dat nog geen halve pagina beslaat. Tot slot lijken de bijlagen 5 en 6 te bestaan uit één op één overgenomen inbreng van een tweetal kennisinstituten die in de Taskforce vertegenwoordigd waren. Onduidelijk blijft wat de Taskforce als geheel vindt van deze inbreng, terwijl de meerwaarde van de breed samengestelde Taskforce nu juist lag in de *gezamenlijke* beeldvorming.

De *Werdegang* van de Taskforce heeft zo iets weg van de processie van Echternach, die op de dinsdag na Pinksteren wordt gehouden in het gelijknamige stadje in Luxemburg. Met de presentatie van het discussiedocument met daarin een veelzijdige en evenwichtige analyse, opgesteld door betrokkenen met een diversiteit aan achtergronden en invalshoeken, zette de Taskforce drie stappen voorwaarts. Het eindrapport doet vervolgens echter weer twee stappen terug en lost de verwachtingen die door het discussiedocument werden geschapen niet in. Maar niet getreurd. In 1947 is het traditionele ritme van de Echternachse processie van drie stappen vooruit en twee stappen achteruit afgeschaft, omdat dit leidde tot chaos. Het ritme werd vereenvoudigd en de benen van de deelnemers werden aan elkaar gebonden met witte zakdoeken. Zo bereikten ze goed georkestreerd en zonder struikelpartijen hun doel. Ik heb er alle vertrouwen in dat dit met intelligente netten in Nederland ook gaat lukken. De activiteiten van de Taskforce hebben daaraan bijgedragen. Ook één stap vooruit is een vooruitgang! De volgende drie stappen vooruit zullen hopelijk worden genomen in het nieuwe Energie-rapport, dat één dezer dagen het licht ziet; een uitstekende gelegenheid om op het vlak van intelligente netten in Nederland, net als in Echternach zelf, afscheid te nemen van het traditionele ritme van de processie!

Han Slootweg is deeltijdhoogleraar Smart Grids aan de Technische Universiteit Eindhoven en werkzaam bij een regionale netbeheerder. ■